

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Atskaite par dalību COPA/COGECA rīkotajā darba grupā:

Par dzīvnieku labturības likumdošanu

14.01.2013, Brisele

Izskatāmais jautājums:

Denis Simonin (DG SANCO Dzīvnieku labturības nodaļa) prezentācija "Kas varētu būt gaidāms jaunajā ES tiesiskajā regulējumā par dzīvnieku labturību".

Rezumējums:

Gandrīz 40 gadu laikā ir izveidotas 5 direktīvas par dzīvnieku turēšanu fermās:

- 98/58/EK Visi lauksaimniecības dzīvnieki;
- 1999/74/EK Dējējvistas;
- 2008/119/EK Teļi;
- 2008/120/EK Cūkas;
- 2007/43/EK Broileri (vistas gaļai);

un 2 regulas :

- Regula 1/2005 Dzīvnieku pārvadāšana;
- Regula 1099/2009 Dzīvnieku nonāvēšana.

Ārējais novērtējums 2010.gadā atzīmē vairākus likumdošanas panākumus - tas ir ieguldījums iekšējā tirgus pareizā funkcionēšanā, dažu dzīvnieku labturības aspektu uzlabošanā, salīdzinoši ierobežotas izmaksas Eiropas Savienībai un ieinteresētajām nozarēm. Tomēr pastāv arī vairāki trūkumi:

- nepietiekama likumdošanas aktu izpilde;
- kopējā direktīva (98/58) pārāk nenoteikta;
- speciālās direktīvas pārāk regulējošas;
- informācijas trūkums patērētājiem;
- inovāciju un know-how izplatības trūkums;
- personāla apmācības (par dzīvnieku labturību) trūkums.

Iespējamais priekšlikums 2014. gadam ietver tiesiskā regulējuma pārskatīšanu (kas vēl nav nolemts). 2013.gada laikā notiks konsultācijas ar iesaistītajām organizācijām, pētījums par patērētāju informēšanu un personāla apmācību, pilotprojekts par dzīvnieku labturības References centru tīkla (network) izveidi.

ES dzīvnieku labturības stratēģija 2012-2015.g. paredz priekšlikumu par tiesisko

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2013. gada 28. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2013/15, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”
Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

regulējumu attiecībā uz dzīvnieku labturību, pamatojoties uz 4 asīm:

1. Dzīvnieku labturības rādītāju izmantošana,
2. Informācija patērētājiem,
3. References centru tīkls (network)
4. Kompetences prasības.

Dzīvnieku labturības rādītāju iespējas:

1. Izmantot vadības sistēmu, lai būtu iespējams:

- optimizēt dzīvnieku labturību,
- izveidot elastīgāku sistēmu dažādu ES saimniekošanas sistēmu atspoguļošanai,
- ļaut lauksaimniekiem atrast inovatīvus un ekonomiski ilgtspējīgus risinājumus.

2. Labturības kvalitātes projekts nosaka 4 būtiskus nosacījumus: laba barošana un dzirdināšana; labus apstākļus atpūtai, termālais komforts un pietiekami daudz vietas, lai brīvi pārvietotos; sāpju novēršana slimību, traumu un darba organizācijas procedūru laikā; iespējas izrādīt normālu uzvedību ar pozitīvu emocionālo stāvokli.

3. Ļaut lauksaimniekiem izpildīt likumdošanas nosacījumus ar vadības sistēmu, kas balstās uz risku analīzi; sekošanu būtiskiem parametriem; datu pārredzamību; regulāru vadības darbību pārskatīšanu attiecībā uz aktuālajiem riskiem.

Tiek plānotas sekojošas priekšrocības - vairāk saskaņota pieeja prasībām, kas šodien ir neskaidras (juridiskais nodrošinājums + vairāk konkrētu rezultātu); elastīgāka pieeja dažādiem tehniskiem un ekonomiskiem apstākļiem (lielāka brīvība + ekonomiskā efektivitāte); šī pieeja sasniedzama visiem lauksaimniekiem, izmantojot sektoriālu iniciatīvu kā labas prakses kritērijus.

Savukārt pie riskiem un ierobežojumiem jāatzīmē objektīvu mērījumu trūkums (patvaļīgas interpretācijas risks jomās, kur šodien pastāv precīzi standarti), minimālo prasību trūkums un pārmērīgs administratīvais slogs.

References centru tīkls (network) būtu nepieciešams, jo - nav Eiropas tīkla kopējai ekspertīzei (t.sk. par visu dzīvnieku labturības jautājumiem), trūkst zināšanu nodošanas, dalībvalstu centieni par pētījumiem nav koordinēti un rezultāti ir vāji atspoguļoti.

Vairāki ES tiesību akti paredz nepārprotamu kompetenci. Pašreiz nav skaidru prasību par kompetenci, strādājot ar lielāko daļu lauksaimniecības dzīvnieku sugu, jāizvērtē ES situācija profesionālās izglītības jomā.

Nepieciešams izstrādāt vispārējas prasības attiecībā uz jebkuru personu, kuras rīkojas ar dzīvniekiem - lai zinātu un saprastu likumdošanas pamatprincipus, prastu identificēt

dzīvnieku ciešanas, būtu spējīgi veikt korektīvas darbības un pasākumus.

Izskatāmais jautājums:

EFSA (Eiropas Pārtikas drošības organizācija) darbs ar labturības nosacījumiem, kas balstīti uz dzīvnieku kritērijiem (indikatoriem).

Rezumējums:

Dzīvnieku labturība ir sabiedriska labums. Labturības jēdziens neaprobežojas tikai ar aizsardzību un labklājību dzīvniekiem. Dzīvnieku labturībai ir vispārēja ietekme uz dzīvnieku stāvokli, ieskaitot iespējamo ietekmi uz dzīvnieku veselību un pārtikas drošību. Likumdošana aplūko visus dzīvnieku veselības un labturības aspektus, kas galvenokārt saistīti ar pārtiku ražojošiem dzīvniekiem cilvēka-dzīvnieka-vides savstarpējā mijiedarbībā.

Kopš 2004.gada pieņemti 42 Zinātniskie atzinumi par dzīvnieku labturību.

Uz dzīvnieku ražošanas rezultātiem balstīti rādītāji ir:

- Dzīvnieku novērojumi un mērījumi, kas veikti labturības novērtējuma laikā saimniecībā, pirms vai pēc nonāvēšanas, piemēram, uzvedība, ķermeņa stāvoklis (tiešie rādītāji), daži, no kuriem ietver veterinārās procedūras, ko var veikt tikai veterinārārsts vai cita pilnvarotā persona (piem. asins paraugu ņemšana).
- Pieraksti par dzīvnieku audzēšanu, izaugsmi, veselību, brāķēšanas tempu, negatīvu informāciju no lopkautuves, u.c. Tie var ietvert ierakstus, kas iegūti, izmantojot automatizētās metodes (netiešie rādītāji, piemēram, pierakstu par ūdens patēriņu).

Riska novērtējums fokusējas uz iespējamo apdraudējumu un sniedz rekomendācijas, kā samazināt risku, savukārt labturības novērtējums - uz ražošanas rezultātu un salīdzina rezultātus dažādās situācijās.

Piemēri dzīvnieku labturības rādītājiem:

- Liellopi - klibumu (piem. gaita, mobilitāte), ceļgalu un ādas bojājumi, un pietūkums, mastītu mērījumi (piemēram, tesmeņa iekaisums, somatisko šūnu skaitu, u.c.).
- Cūkas - ādas bojājumi, astes bojājumi u.c. uz vietas saimniecībā vai kautuvē,
- Broileri - mirstība saimniecībā, pēdu dermatīts.

Ir zināms, ar kādām problēmām šie rādītāji ir saistīti, bet nav zinātniska pamatojuma, cik spēcīga ir to ietekme un to rezultātā paredzamie ekonomiskie zaudējumi.

Izskatāmais jautājums:

Darba grupas dalībnieku diskusijas

Rezumējums:

Pozitīvi, ka EK vēlas izstrādāt vienkāršāku ES tiesisko regulējumu dzīvnieku labturībai, bet jāatbalsta tikai tādu struktūru, kas patiešām ved uz prasību vienkāršošanu un sniedz lielāku elastību dalībniekiem ar ierobežotām administratīvām un ražošanas izmaksām. Zinātniska pieeja labturībā ir nepieciešama. Ražošanas sistēma nav vienīgais noteicošais dzīvnieku veselības un labsajūtas faktors. Sāpju un stresa gadījumu iespējamība jāminimizē dzīvnieku dzīves laikā.

Kopēja izpratne par dzīvnieku labturības principiem Eiropā ir ļoti svarīga visiem iesaistītajiem pārtikas ķēdē, tai skaitā arī patērētājiem.

Nepieciešami zinātniski pamatoti daži pamata rādītāji, kas viegli iegūstami/izmērāmi un varētu norādīt uz kritiskajiem punktiem labturības novērtēšanas procesā.

Dzīvnieku labturība ir dalīta atbildība un pienākums visā pārtikas ķēdē. Patērētājiem arī ir izšķiroša nozīme.

Slimībām un parazītiem jābūt novēršamiem un jākontrolē, cik vien iespējams, izmantojot labu vadības praksi, tostarp atbilstošus biodrošības pasākumus.

Veterinārārsti vai citu saimniecību padomdevēji ir atbildīgi par regulāru ekspertīzi un veiksmīgas labturības stratēģijas īstenošanu, lai atzītu, pārvaldītu un novērstu veselības apdraudējumus.

Kompetentajām iestādēm jāveido apmācības un izglītības programmas, lai visiem tiem, kas darbojas ar dzīvniekiem, ir skaidra izpratne par dzīvnieku uzvedību un viņi ir pilnībā iepazinušies ar pareizām procedūrām.

Eiropas patērētājiem un citām visā pārtikas ķēdē iesaistītajām pusēm jāatpazīst paaugstinātie labturības standarti, pieņemot atbildīgus un atbalstošus pirkšanas lēmumus, lai lauksaimnieki var saredzēt iespējas, ko sniedz labturībai draudzīgi produkti, viņi paļaujas uz patērētājiem, ka tie maksās cenu. Patērētājiem un citām personām - pārtikas apgādes ķēdes dalībniekiem jāatzīst, ka augstāki labturības standarti var novest pie augstākām cenām.

Dzīvnieku speciālistu kompetenci var gūt, iegūstot īpašu licenci vai kvalifikācijas sertifikātu, mācību programmas vai pamatnostādnes, profesionālo pieredzi un spējas, kas apgūtas ikdienas darbā.

Pašreizējie noteikumi par dzīvnieku labturību bieži ir ļoti regulējošas vai pārāk neskaidri, lauksaimniekiem bieži jāsakaras ar dažādām interpretācijām, kas rada zināmu nenoteiktību, kad runa ir par izpildi.

Atkāpes jau ir piemērotas dažām tiesību normām, piemēram, broileru direktīvai (ganāmpulka blīvums), kas dod iespēju lauksaimniekiem gūt labumu no elastības principa, ja viņi, izmantojot dažus noteiktus rādītājus, spēj pierādīt, ka dzīvnieku

labturība netiek apdraudēta.

Var apspriest iespēju ieviest jauktu sistēmu, kura apvieno dažus izņēmumus ar dažiem obligātiem normatīviem noteikumiem.

Jebkādas riska faktoru sekas, pozitīvas vai negatīvas, var tikt uzraudzītas, izmantojot dzīvniekus raksturojošus rādītājus, tā saucamos labturības indikatorus.

Konkrēti izmantotie kritēriji, lai izvēlētos labturības rādītājus, ko izmantot lauku saimniecību līmenī, nedrīkst būt tiesību aktu pamatā. Tiem vajadzētu būt akurāti izvēlētiem kopā ar privāto sektoru, pārbaudītiem, apstiprinātiem, un tikai pēc tam ieviestiem otrajā kārtā attiecīgajās pamatnostādņēs.

EFSA vajadzētu palīdzēt Eiropas Komisijai un strādāt kopā, arī ar privāto sektoru, lai novērtētu attiecīgos ar dzīvniekiem saistītos rādītājus, kas varētu veidot daļu no atkāpes procedūras.

Atlasītiem rādītājiem ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- A. EFSA kritērijiem : rādītājiem jāatspoguļo labturība, tos iespējams mērīt, tos var mērīt atkārtoti, var vērot dinamiskā, tie ir spēcīgi izteikti.
- B. Praktiski īstenojami lauksaimniekiem un rentabli.
- C. Pamatojas uz esošo informāciju lauku saimniecību līmenī.
- D. Nepieciešamas minimālas administratīvās procedūras.

Kad piemērotie indikatori atrasti, nākošais solis procesā būtu definēt iespējamo sliekšni, līdz kuram labi labturības nosacījumi tiek nodrošināti un garantēti.

Nepieciešamo jaunievedumu ieviešanas pasākumu saraksts būtu jāizstrādā, ņemot vērā īpatnības atšķirīgās lopkopības sistēmās. Tiem arī jābūt iespējamiem apvienot ar kādu citu brīvprātīgu saimniecības veselības plānošanas vai kvalitātes shēmu, kas izveidota saimniecību līmenī.

Jaunajam dzīvnieku labturības pamatlikumam jāļauj lauksaimnieku organizācijām saņemt papildu finansējumu, lai veiktu informācijas kampaņas par faktisko dzīvnieku labturības līmeni saimniecībās.

Kopsavilkums/ leteikumi nākamajam darbam:

Plānots konferences zvans 2013.g. 20.februārī (10h00-13h00), lai turpinātu savstarpējās diskusijas.

Izstrādātais dokuments pēc akceptēšanas Dzīvnieku veselības un labturības darba grupā tiks prezentēts un apspriests visās saistošajās darba grupās un noslēgumā apstiprināts POCC/CCC.

Maija Pontāga

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBĀ

ELFLA
EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS